

Mina barndomsminnen från Sturkö, hos Smens i Sanda.

Först och främst vill jag tacka för alla positiva och värmande ord som jag fått från både släkt och numera f.d. okända om mina tidigare bidrag i Sturköbladet.

Ett av de första reella minnena jag har av mina barndoms vistelser på Sturkö är när ”Bertilas Pelle, Arne och Kålle”, och jag gick till sjöss i Djupasund. Jag var nog sex eller sju år när vi mönstrade på ”Bertils” jaktkanot för en långsträckt resa ut mot Tjurkö. Detta innebär att det måste ha varit något år innan Tjurköbron invigdes, så låt säga 1957. Bertil bodde ju granne till mina farföräldrars hus och han var gift med Lilly och de hette Nilsson i efternamn, de bodde på vägen ut mot Ekenabben innan Kungastenen. ”Bertilas Arne” bor numera i detta hus med sin fru Eivor. Den dagen blåste det kraftigt för en ”stadslue” som inte tidigare hade varit på sjön annat än med möjligvis någon av skärgårdsbåtarna på någon resa ut till Aspö för att hälsa på fastrarna och deras familjer eller möjligtvis båten ut till Sturkö tillsammans med den egna familjen.

Wangraholm och del av Tjurköbron 2006.

Foto:Jan-Anders Månsson

Vi mönstrade på nere vid Wangraholm, strax innanför brobanken över till Tjurkö. Arne var två år äldre än mig och Pelle var ytterligare ett par år äldre så jag tyckte mig vara med i ett världsvant gäng och därmed i trygga händer. Kålle (Mulle) var ett par år yngre än mig och än idag undrar jag över hur man vågade låta oss fara ut på sjön i så unga år. Men förmodligen så visste våra föräldrar inget om vår snart förestående avresa. Pelle och Arne, om jag kommer ihåg det rätt, hade ”stickat” ett par hundra krok med Tobbis som skulle sättas ut från land och ut till ”brinkakanten”, som man då sa om den muddrade rännans kant.

Vid avresans start inne vid Wangraholm var det lugnt vatten och allt var frid och fröjd och intet syntes kunna störa resans njutning och nöje. Fyllningen för den kommande Tjurköbron var påbörjad och i efterhand förstår man ju varför det var så vindstilla bakom brobanken.

Krokarna låg så fint lagda på ”sjubban”, med sjösand mellan krokraderna för att krokarna inte skulle fastna i varandra, och jag var mycket imponerad av mina vänners kunskaper inom krokafiskets svåra gebit.

När vi rott en bit ut så stannade vi upp och en gatsten skulle läggas i sjön som hade som uppgift att hålla krokarna på plats på botten, ett korkstycke var bundet i stenen och detta slängdes också i, det skulle visa var krokarna började. Jag var fortfarande mäktat imponerad av mina medresenärers kunskaper, i "staun" hade man på sin höjd metat från någon brygga där man kunde se dytyngda aborrar slött simma runt bryggornas stolpar.

Men nu var det dags att börja ro ut krokarna mot brinkakanten, då blev jag ännu mer imponerad eftersom Pelle bara satt och höll i "sjubban", krokarna åkte ut efter hand som linan sträcktes. Arne bara rodde ut mot rännan och tack vare sanden mellan krokraderna så fastnade dessa inte i varandra. En liten missbedömning var det nog med i bilden, för krokarna nådde en bra bit ut i rännan. Slutstenen och dess flöte slängdes i sjön och man hade då varit så fixerad vid utläggningen så man hade inte märkt att vi passerat brofyllningens yttre ände.

Vågorna var så höga så att de gick upp på fördäcket, det blev en skräckupplevelse för "stadsluen" som fastnade i det undermedvetna. Om jag inte missminner mig så börjad Källe utöver detta att gunga båten lite extra så att vattnet rann in över relingen, skräckresan blev därmed total för mig. Jag var förmodligen den enda som var rädd och det är väl därför jag kommer ihåg resan, jaktkanoten användes ju av de andra både som badbåt och för fiske och färden tillbaka in till land har totalt försvunnit ur minnet. Jag vet inte ens om det blev någon fångst och jag tror inte jag var med om någon mer fisketur med bröderna Nilsson. Så vittjandet av fångsten fick de göra utan min medverkan.

I den åldern gick man ju ofta och "plunsade" som vi kallade det för, då gick man barfota längs stranden i vattnet och tittade på växter och bottenlevande djur. Ibland råkade man trampa på en strandflundra och det kittlade till under fötterna, då kunde man följa den en stund och se hur den gömde sig på botten. Råkor var ju också spännande att fånga, det gjorde vi genom att ta blåstång och skaka av över en hink eller burk.

Dessa expeditioner brukade som regel genomföras mellan baden, jag var mager som ett spett, på den tiden och frös rätt om det varmt och mitt i sommarn. Nu har man en lite mer spolformad lekamen med en tjockare och kraftigare köldbarriär. Man var vid Uddasanden mer eller mindre hela dagarna, man sprang hem och åt, sen blev man förbjuden att bada på en halvtimme för att man kunde få kramp!?. Har alla andra också fått dessa förmaningar i min åldersgrupp? Man undrar ju om detta var vetenskapligt belagt eller om man har suttit på stranden och glott helt i onödan under en stor del av sin uppväxt. Ja, nu ska väl sanningen fram att den där halvtimmen blev kanske aldrig så lång för man hade ju lagt klockan hemma. På den tiden kunde man ju inte lita på att klockorna var vattentäta och jag hade varit med pappa hos Per-Harald och sett hur denna tidens tekniska underverk såg ut inuti, så klockan var man försiktig med och rädd om.

Mitt fiske bestod annars av att jag följde med min pappa Ove ut några kvällar på "ljuse" efter ål. Det var jättespännande och förberedelserna var minutiösa, det filades på ljustret så att tenarna skulle var spetsiga, lyktans strumpa kollades och fotogen tankades på. Trycket pumpades upp och en täthetskontroll gjordes så att inte fotogenen rann ut nånstans där det inte skulle. Rödsprit hälldes på med en speciell liten flaska och den tog man inte med sig ut på sjön för rödspriten var väldigt brandfarlig. Rödspriten antändes för att värma upp brandhärden där sedan fotogenen skulle brinna. Lyktan tändes som regel hemma på tomten för att man skulle vara säker på att få igång den, direkt så svärmade myggen och nattfjärilarna runt den och det var noga med att man inte råkade slå emot

något när man gick till båten. Det var känsliga saker, glas och strumpa var man tvungen att åka och handla på verkstan, för det hade man ju inte hemma i reserv.

Det första man fick lära sig det var att man skulle ro och hålla sig tyst, vilket kunde vara svårt för en yngling i tioårsåldern. När vi kommit en bit så stakade Ove båten själv med "hottestången" för han tyckte väl inte att man rodde tyst nog. När han märkte att man var uttråkad av att sitta och glo så fick man prova på att hotta själv, eftersom man inte hade vant sig vid att se ålarna på botten så pekade han ut var man skulle titta. "Där är en" viskade han och jag slog på den synliga ålen och fick upp en aborre. Det var uppskattat kan jag lugnt säga och historien hade en förmåga att dyka upp flera gånger dan efter hemma bland släkt och kusiner hos smens.

När Ove och hans bröder hade haft flundregarnen ute, så fick man ju hjälpa till med att rensa näten från sjögräs och tång. Detta gjorde väl till viss del att intresset för fiske i de första tonåren svalnade och andra intressen vaknade.

På bilden här sitter en del av oss och fikar i trädgården vid smens, frv. Per Hägglund, min mamma Maj-Lill, Rune, Berit och Mats med dottern Malin, jag, min pappa Ove, Reine och Ulla Hägglund som bor i huset nu, Margret, min syster Barbro, Christina och Folke.

Förmiddagskaffe vid smens.

Foto: Åke Johansson

Min mest lyckade egna fisketur var väl annars när jag lånade farbror Runes flateka för att kasta efter sill i Djupasund. Då bortser jag från de turer när man cyklade ner till Juno i Ekenabbens hamn för att köpa tvåans matsill. Då köpte man en "val" sill, som motsvarade ett tjug "kast", vilket blev åttio sillar. En sill mellan varje finger = 4, gånger tjugo för tjuget. Två kronor var den middagen värd förutom de färska nypotatis man köpt hos grannarna Viktor och Jenny Månsson.

Det blev nästan en halv bärkasse med sill som vi ungar ibland hjälpte till med att rensa ute i trädgården och att skrubba potatisen, det var inte bara bad och lek minsann.

Men nu tillbaka till min sillfiskatur, jag hade lånat Oves kastspö, ett limmat och lindat träspö utrustat med en haspelrulle av märket Rekord. Jojo, fint skulle det va, dessa var

annars mer kända under beteckningen ”trasselrulle”, men det var säkert en stor investering för Ove på den tiden. Jag hade följt alla konstens regler och bundit en mutter i änden av tafsen och ett antal blanka krokar med tio till femton centimetrar mellan varje. Jag tog med en plastspann och efter en kvart på sjön så var hinken halvfull, vid mitt sista kast så sprattlade det kraftigt men när muttern kom upp över ytan så fanns där bara två sill på linan. Men över den nedersta kroken hängde en nylonlina, det var från denna sprattlandet kom. Jag vågade inte ta i linan för risken fanns ju att någon av alla de förrymda ”staboar” som stod på brobanken och vevade, drog in sin lina och jag skulle då få dess krokar i handen.

Jag satte mig och väntade på att alla skulle ha vevat in sina linor, då först tog jag tag i linan och på den fanns ytterligare ett par sill och en liten torsk. I och för sig bland de minsta torskar jag sett men stark och livlig var den. Efter detta var jag tvungen att ro iland, för jag ville ju omedelbart hem och berätta historien. Om någon trodde på den vet jag inte, men jag svär på heder och samvete att så kunde det gå till i Djupasund på den tiden.

Det är fina minnen man har att se tillbaka på och jag brukar ta med mig kameran och min långhåriga kompis Jack och gå längs sjökanten från Polagärdet till Uddasanden och njuta och minnas. Vi bor fint och det skulle vara roligt om de sjönära gångstigarna öppnades upp och röjdes så att alla, kunde ta sig fram längs strandkanterna. Här ska Torsten Mattsson ha en eloge för att han håller så fint nedanför sitt.

Jack snokar på Uddasanden.

Foto: Jan-Anders Månsson

Jag menar inte att alla vägar ska asfalteras och belysas, bara röjas så att man kan ta sig fram. På vissa ställen grävs samfällda stigar av för att man ska göra en kås till båten eller en betongbrygga byggs tvärs över de stigar som blev samfällda för att de kringboende skulle kunna ströva runt eller ta närmsta vägen hem från ångbåten. Utan tanke på att det är allas rätt att gå på dessa stigar, hjälps vi inte åt med att påminna om att dessa samfällda stigar finns så försvinner de snart i glömska. Skyltar om privat mark o.dyl. sätts upp och man känner sig som en tjuv om natten om man råkar trampa på fel sida gränsen. Att ha mark är inte bara en investering utan den skall skötas och röjas också. Här har Samhällsföreningen en viktig informationsuppgift att ta till sig tycker jag.

Smens Oves Jan-Anders